

Znak pisma: DKT-I.0812.1.2024
Warszawa, 02 lipca 2024 r.

Informacja pokontrolna

z kontroli wykonania kamienia milowego: G2G Zaproszenie do składania wniosków dotyczących programu wsparcia inwestycyjnego w ramach inwestycji: G1.1.2 Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne

Kontrola została ujęta w Harmonogramie kontroli Ministra Rozwoju i Technologii na lata 2024-2026 w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (dalej: KPO). Została przeprowadzona z uwzględnieniem postanowień Rozdziału 2 pkt 9 oraz Rozdziału 3 pkt 5 ppkt a Wytycznych w zakresie kontroli w ramach planu rozwojowego współfinansowanego ze środków Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności¹ oraz postanowień Procedury kontroli realizacji reformy lub inwestycji w ramach planu rozwojowego współfinansowanego ze środków Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności².

Komórką organizacyjną Ministerstwa odpowiedzialną za realizację inwestycji G1.1.2 jest Departament Gospodarki Niskoemisyjnej (dalej: DGN) - Wydział Inwestycji dla Społeczności Energetycznych oraz Wydział Energetyki Prosumenckiej i Rozproszonej³.

Celem kontroli była weryfikacja osiągnięcia kamienia milowego G2G z uwzględnieniem:

- jego zgodności z opisem zamieszczonym w załączniku do decyzji wykonawczej Rady z dnia 8 grudnia 2023 r., zmieniającej decyzję wykonawczą (UE) (ST 9728/22 INIK;ST/9728/22 ADD 1) z dnia 17 czerwca 2022 r. w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększenia odporności Polski,
- udziału podmiotów zewnętrznych w realizacji kamienia milowego,
- sprawozdawczości w systemie CST2021,
- użycia systemu Arachne.

¹ Dalej: wytyczne w zakresie sprawozdawczości.

² Stanowiącej załącznik do Systemu Wdrażania Planu Rozwojowego w MRiT przyjętego Decyzją nr 3 Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 9.05.2024 r.

³ Zgodnie z postanowieniami pkt 2.2.3 Systemu Wdrażania Planu Rozwojowego w MRiT.

W wyniku kontroli ustalono, że:

- 1) Inwestycja, której dotyczy kamień milowy jest zgodna z KPO zaś osiągnięty kamień milowy realizuje zapisy odpowiednich załączników do decyzji wykonawczej Rady UE (CID).

Inwestycja, w ramach której zdefiniowano objęty kontrolą kamień milowy pierwotnie została ujęta pod nr B2.2.2 w ramach części grantowej KPO komponent B „Zielona energia i zmniejszanie energochłonności” przyjętego przez Radę Ministrów 30 kwietnia 2021 r. Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności. Zdefiniowanym w KPO celem inwestycji był rozwój lokalnych odnawialnych źródeł energii realizowanych przez społeczności energetyczne, grupowo działających prosumentów ze szczególnym uwzględnieniem roli jednostek samorządu terytorialnego (w szczególności gminy i związki gmin) tworzących tego typu lokalne społeczności i wspólnoty energetyczne.

Następnie w wyniku zmiany KPO i w rezultacie zatwierdzenia 8 grudnia 2023 r. decyzji wykonawczej Rady zmieniającej decyzję wykonawczą (UE) (ST 9728/22 INIT; ST 9728/22 ADD 1) z dnia 17 czerwca 2022 r. w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Polski ww. inwestycja B2.2.2 została przeniesiona do nowego komponentu G KPO (REPowerEU), gdzie otrzymała numer G1.1.2. [Zwiększono również alokację na tę inwestycję z ok. 97 mln EUR na ok. 188,5 mln EUR]. W ramach przedmiotowej zmiany został ponadto wprowadzony do inwestycji niewystępujący wcześniej kamień milowy G2G *Zaproszenie do składania wniosków dotyczących programu wsparcia inwestycyjnego*, którego orientacyjny termin realizacji przewidziano na IV kwartał 2023 r. Zgodnie z opisem kamienia milowego G2G zawartym załączniku do ww. decyzji: *Otwarte, przejrzyste i konkurencyjne zaproszenie do składania wniosków dostępne dla spółdzielni energetycznych, społeczności energetycznych i klastrów energii zostanie uruchomione w celu przydzielenia wsparcia różnym rodzajom odbiorców w zrównoważony sposób. Kryteria kwalifikowalności określone w specyfikacji istotnych warunków zamówienia zapewnią zgodność inwestycji z zasadą „nie czyn poważnych szkód”, jak ustanowiono w wytycznych technicznych dotyczących stosowania zasady „nie czyn poważnych szkód” (C(2023) 6454 final).*

Z porównania warunków określonych w regulaminie naboru wniosków dotyczących podmiotów do objęcia wsparciem oraz zakresu wsparcia określonych w zaproszeniu do składania wniosków dotyczących wsparcia inwestycyjnego z postanowieniami i załącznikami zmienionej decyzji wykonawczej UE (CID 2023) wynika, że ww. warunki naboru wniosków są zgodne z odpowiednimi zapisami załączników do decyzji wykonawczej Rady UE (CID).

Z uwagi na termin zatwierdzenia ww. zmiany objęty kontrolą kamień milowy nie mógł być ujęty w załączniku do *uzgodnień operacyjnych⁴ między Komisją a Polską na podstawie art. 20 ust. 6 rozporządzenia (UE) 2021/241.*

- 2) Dokumentacja stanowiąca realizację kamienia milowego została zatwierdzona i opublikowana.

Zaproszenie do składania wniosków dotyczących programu wsparcia inwestycyjnego zostało opublikowane 9 grudnia 2023 r. na stronie internetowej: <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/nabor-wnioskow-dot-instalacji-oze-realizowanych-przez-spolecznosci-energetyczne--inwestycja-b2222023> wraz z podpisanymi w tym samym dniu przez Ministra Rozwoju i Technologii regulaminem wyboru przedsięwzięć i załączonymi do niego dokumentami.

- 3) Zaproszenie do składania wniosków było otwarte, przejrzyste i konkurencyjne.

Regulamin naboru wniosków wraz z załącznikami określał szczegółowo i przejrzysto zasady naboru, w tym podmioty uprawnione do objęcia wsparciem, zakres wsparcia i dopuszczalne kategorie wydatków kwalifikowalnych, wysokość dofinansowania i warunki udzielania pomocy, termin i sposób przyjmowania wniosków oraz jego zakres, sposób oceny wniosków ze szczegółowym opisem kryteriów do spełnienia, terminy rozpatrywania wniosku i uzupełnienia dokumentów dotyczących umowy, procedurę ponownej oceny przedsięwzięcia.

⁴ Aneks z 25.11.2022 r. do Decyzji Komisji zatwierdzającej uzgodnienia operacyjne między Komisją a Polską na podstawie art. 20 ust. 6 rozporządzenia (UE) 2021/241.

Nabór miał charakter otwarty i konkurencyjny, gdyż został upubliczniony na stronie internetowej, adresowany był do różnych rodzajów odbiorców (spółdzielnie energetyczne, społeczności energetyczne, klastery energii) a udzielenie im wsparcia zostało uwarunkowane spełnieniem zdefiniowanych kryteriów i wymagań.

- 4) Kamień milowy uwzględniał zakaz podwójnego finansowania wydatków oraz zgodność inwestycji z zasadą „nie czynić poważnych szkód”.

W załączniku nr 3 do Regulaminu naboru wniosków dotyczącym wymaganych załączników i oświadczeń zobowiązano wszystkich wnioskujących do złożenia m.in. oświadczenia o niewystąpieniu i braku zamiaru występowania o podwójne finansowanie wydatków rozliczanych w ramach Przedsięwzięcia objętego Wnioskiem złożonym w niniejszym wyborze przedsięwzięć.

W załączniku nr 10 do Regulaminu naboru wniosków zawarto Wytyczne dotyczące weryfikacji spełnienia zasady DNSH (nie czynić poważnych szkód), w których określono m.in. warunki zgodności działalności z zasadą DNSH oraz wymóg złożenia przez wnioskującego „Analizy zgodności z zasadą DNSH”. Natomiast z załącznika nr 1 do Regulaminu naboru wynika, że zgodność z ww. zasadą będzie weryfikowana podczas oceny wniosków wg kryteriów horyzontalnych.

- 5) W opracowaniu dokumentacji dotyczącej kamienia milowego udział brali zewnętrzni eksperci, którzy zostali wybrani przy zastosowaniu konkurencyjnych procedur.

Zgodnie z wyjaśnieniami DGN z 20 maja 2024 r.: *W opracowaniu dokumentacji uczestniczyły dwa podmioty:*

1. Artur Bartoszewicz (NIP 8441842761);
2. Konsorcjum: Fundeko Korbel, Krok-Baściuk Sp. J, Narodowa Agencja Poszanowania Energii Spółka Akcyjna; Kancelaria Radców Prawnych Otawski Dziura Jędrzejewski i Partnerzy z liderem Fundeko Korbel, Krok-Baściuk Sp. J.

Umowy z ww. podmiotami zostały zawarte 3 sierpnia 2021 r. z terminem realizacji usług nie dłuższym niż do 15 grudnia 2021 r.:

- umowa nr II/355/P/15095/4300/21/DGN zawarta z p. Arturem Bartoszewiczem na doradztwo z zakresu pomocy publicznej w odniesieniu do przygotowywanego programu inwestycyjnego pn. „Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne”,

- umowa nr II/362/P/15095/4300/21/DGN zawarta z Konsorcjum: Fundeko Korbel, Krok-Baściuk Sp. J, Narodowa Agencja Poszanowania Energii Spółka Akcyjna; Kancelaria Radców Prawnych Otawski Dziura Jędrzejewski i Partnerzy z liderem Fundeko Korbel, Krok-Baściuk Sp. J. na usługę wsparcia w obszarze przygotowania i wdrożenia programu inwestycyjnego pn. „Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne”.

Zgodnie z wyjaśnieniami DGN z 20 maja 2024 r.: *Obaj ww. Wykonawcy zostali wybrani bez zastosowania przepisów PZP, gdyż na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy PZP z dnia 18 maja 2021 r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 1129) ww. zamówienia nie przekraczały kwoty 130 000 złotych.*

Do procedowania zamówień zastosowanie miało zarządzenie nr 5 Dyrektora Generalnego MRPiT z dnia 12 marca 2021 r. w sprawie zasad i trybu postępowania w procesie udzielania zamówień publicznych w Ministerstwie Rozwoju, Pracy i Technologii. Zaproszenia do składania ofert zostały opublikowane na stronie BIP Ministerstwa, przy czym pełny zakres zamówienia ujęty został w zamieszczonych na przedmiotowej stronie załącznikach. W przypadku zamówienia na doradztwo zakresu pomocy publicznej w odniesieniu do przygotowywanego programu inwestycyjnego pn. „Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne” wpłynęły 3 oferty, natomiast w następstwie ogłoszenia dot. zamówienia na usługę wsparcia w obszarze przygotowania i wdrożenia programu inwestycyjnego pn. „Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne” złożono 2 oferty.

Złożone oferty zostały ocenione wg. kryteriów: cena (50%) i doświadczenie zawodowe osób zaangażowanych w realizację zamówień (50%).

- 6) W systemie teleinformatycznym CST2021 zostały zarejestrowane formularze sprawozdawcze dotyczące inwestycji w tym realizacji kontrolowanego kamienia milowego, jednak częstotliwość zamieszczania informacji sprawozdawczych nie zawsze była dotrzymywana.

Na dzień rozpoczęcia kontroli w CST2021 istniał ślad audytowy w postaci 12 formularzy sprawozdawczych obejmujących łącznie okres od 1 stycznia 2021 r. do 19 marca 2024 r., jednak występowały przypadki niedotrzymywania, wynikającej z Rozdziału 4 pkt 3 ppkt b ii. wytycznych w zakresie sprawozdawczości, zasady, iż każda instytucja odpowiedzialna za inwestycję powinna nie rzadziej niż raz w miesiącu przekazywać w CST2021 wypełnione formularze sprawozdawcze dotyczące każdej z inwestycji, co do zasady w ciągu 3 dni roboczych od wystąpienia zdarzenia warunkującego konieczność wprowadzenia lub modyfikacji danych.

Analiza terminów składania formularzy sprawozdawczych w okresie od marca 2023 r. do marca 2024 r. wykazała, że w pięciu⁵ przypadkach nie dotrzymano ww. zasady.

DGN 20 maja 2024 r. wyjaśnił, że „Rozpoczęcie monitorowania reform i inwestycji KPO w systemie teleinformatycznym CST2021 miało miejsce – zgodnie z pismem Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, znak: DSR-XII.5201.4.2023.RK z dnia 27 stycznia 2023 r. – od lutego 2023 r. (...)”

Mając na uwadze powyższe pierwsze sprawozdanie zostało zgodnie ze wskazówkami IK KPO (MFIPR) wykonane od 01.01.2021 r. do 21.02.2023 r., zaś kolejne obejmowało okres od 25.03.2023 r. do 10.05.2023 r. z uwagi na przedłużający się proces roboczych uzgodnień dotyczących m.in. informacji finansowych zawieranych we wnioskach tzw. technicznych (z kwotami 0,00). Kolejne obroty sprawozdań między IK KPO a IOI w CST powodowały wydłużanie terminu zatwierdzenia sprawozdania, a co za tym idzie konieczność wydłużenia terminu aktualizacji danych.

Odnosząc się do powyższego zaznaczyć należy, że w ww. piśmie IK KPO wskazano: *Pierwsze pełne raporty ze wszystkich reform i inwestycji KPO w Państwa kompetencji powinny zostać złożone w systemie CST2021 do końca lutego br.* Zatem przedmiotowy termin nie został dotrzymany.

- 7) W MRiT na etapie przygotowania i zatwierdzania dokumentów służących realizacji kamienia milowego funkcjonowały regulacje wewnętrzne dotyczące przeciwdziałania korupcji, nadużyciom finansowym, konfliktowi interesów, a także dotyczące stosowania Arachne.

W Ministerstwie funkcjonują nw. regulacje:

- Zarządzenie nr 1 Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 30 grudnia 2022 r. w sprawie polityki antykorupcyjnej oraz przeciwdziałania nadużyciom finansowym w Ministerstwie Rozwoju i Technologii⁶,
- Decyzja nr 3 Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 7 października 2022 r. w sprawie ustanowienia Systemu Wdrażania Planu Rozwojowego w Ministerstwie Rozwoju i Technologii, z późn.zm. Procedura stosowania systemu Arachne stanowi załącznik nr 2 do Systemu Wdrażania Planu Rozwojowego w MRiT będącego załącznikiem do ww. decyzji. Postanowienia dotyczące podwójnego finansowania zostały wprowadzone Decyzją nr 4 Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 22 grudnia 2023 r. zmieniającą decyzję w sprawie ustanowienia Systemu Wdrażania Planu Rozwojowego w Ministerstwie Rozwoju i Technologii.

- 8) Według informacji przekazanej przez DGN 20 maja 2024 r. w procesie realizacji kamienia milowego nie stwierdzono przypadków konfliktu interesów, korupcji czy nadużyć finansowych, również Biuro Bezpieczeństwa odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o nieprawidłowościach lub działaniach niepożądanych w ramach KPO⁷, poinformowało 15 maja 2024 r., że nie wpłynęły zgłoszenia o potencjalnych nieprawidłowościach lub działaniach niepożądanych dotyczących przedmiotu kontroli.

⁵ Formularze sprawozdawcze nie zostały złożone w kwietniu, lipcu i wrześniu 2023 r. oraz grudniu i lutym 2024 r.

⁶ Przedmiotowe zarządzenie spowodowało utratę mocy zarządzenia nr 9 Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 30 marca 2022 r. w sprawie polityki antykorupcyjnej w Ministerstwie Rozwoju i Technologii.

⁷ Zgodnie z postanowieniami Procedury postępowania w przypadku podejrzenia nieprawidłowości lub działań niepożądanych przy wdrażaniu KPO stanowiącej załącznik do Systemu Wdrażania Planu Rozwojowego w MRiT.

- 9) Arachne nie było wykorzystywane przez DGN na etapie wyboru podmiotów (zewnętrznych ekspertów) w związku z opracowaniem dokumentacji dotyczącej kamienia milowego w inwestycji.

Obowiązek wykorzystywania Arachne został wskazany w motywie (51) decyzji wykonawczej UE w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Polski z dnia 14 czerwca 2022 r. Umowy z podmiotami zewnętrznymi biorącymi udział w opracowywaniu dokumentacji dotyczącej naboru wniosków zostały podpisane w sierpniu 2021 r. kiedy to, zgodnie z wyjaśnieniami DGN z 20.05.2024 r., nie dysponowano dostępem do narzędzia Arachne, nie było więc wtedy możliwości przeprowadzenia takiej analizy. Pracownicy MRiT uzyskali dostęp do narzędzia Arachne w drugiej połowie 2022 r.

- 10) Przeprowadzone podczas niniejszej kontroli sprawdzenie w narzędziu Arachne danych dostępnych dla Departamentu Kontroli i Audytu tj. wyłącznie imion i nazwisk osób zajmujących na dzień rozpoczęcia kontroli stanowiska: Dyrektora DGN [REDAKTOWANE], Naczelnika Wydziału Energetyki Prosumenckiej i Rozproszonej [REDAKTOWANE], Naczelnika Wydziału Inwestycji dla Społeczności Energetycznych [REDAKTOWANE] a także byłego dyrektora DGN [REDAKTOWANE] oraz nazw pomiotów wymienionych w treści pkt 5 niniejszego dokumentu nie wykazało ryzyka powiązań między osobami o ww. imionach i nazwiskach a zewnętrznymi podmiotami wskazanymi w punkcie 5 niniejszego dokumentu.

Kontrolę przeprowadził upoważniony⁸ przez Ministra Rozwoju i Technologii zespół kontrolerów w składzie:

- Anna Jakubowska – naczelnik Wydziału Kontroli w Departamencie Kontroli i Audytu, kierownik zespołu kontrolerów,
- Paweł Sala – główny specjalista w Wydziale Kontroli w Departamencie Kontroli i Audytu, członek zespołu kontrolerów.

Czynności kontrolne przeprowadzono w okresie od 14 maja 2024 r. do 12 czerwca 2024 r.

Informację pokontrolną sporządzono w wersji elektronicznej.

Dyrektor Departamentu Gospodarki Niskoemisyjnej nie złożył zastrzeżeń do projektu informacji pokontrolnej.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia zaleca się zamieszczanie przez DGN formularzy sprawozdawczych w systemie CST2021 z częstotliwością określoną w *Wytycznych w zakresie sprawozdawczości i monitorowania w ramach planu rozwojowego współfinansowanego ze środków instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności*.

Zatwierdzam

Waldemar Ślugocki

Sekretarz Stanu

/ kwalifikowany podpis
elektroniczny /

⁸ Upoważnienia: MRiT/45-UDK/24, MRiT/46-UDK/24.